

עקב חי"ט שיחה ב'

קשה איך נאמר שביאת הארץ הוא ע"י קיום "כל המצוה", הרי באותו הזמן יכלו לקיים רק חלק קטן מהמצוות? ועל זה מפרש רש"י "כפשוטו", שהכוונה היא לכל המין דהמצוות שיכלו לקיים אז. מביא מהמדרש שהסיבה שנאמר בלשון יחיד ללמדנו "אם התחלת במצוה גמור אותה כו".

ברש"י (ח, א): "כל המצוה: כפשוטו. ומדרש אגדה אם התחלת במצוה גמור אותה, שאינה נקראת אלא על שם הגומרה, שנאמר ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם, אלא לפי שלא הספיק לגומרה וגמרוה ישראל, נקראת על שמם".

צריך להבין מהו הקושי בפסוק זה שרש"י צריך לבארו? [קשה לומר שהשאלה היא מדוע נאמר לשון יחיד – "כל המצוה" - כשמדבר על כללות המצות, כי כבר נאמר לשון זה בפרשת ואתחנן, ושם לא פירש רש"י מאומה].

והביאור: בפסוק זה נאמר "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום גו' למען תחיון ובאתם וירשתם את הארץ גו'", שעל ידי קיום כל המצוות - "כל המצוה" - יזכו להיכנס לארץ. אך קשה הרי באותו הזמן, לפני הכניסה לארץ, יכלו לקיים רק חלק מועט מהמצוות, וא"כ איך אומר "כל המצוה"? ועל זה מפרש רש"י "כפשוטו", שהכוונה היא לכל המין דהמצוות שיכלו לקיים אז, לא רק באותו היום אלא בכל התקופה. אך לפי זה עדיין קשה קצת שהרי אומר לשון יחיד לכללות המצות, ולאידך הכוונה היא רק לחלק קטן דהמצוות. ועל זה מביא רש"י מדרש, שהסיבה שנאמר לשון יחיד היא ללמדנו ש"אם התחלת במצוה גמור אותה כו".

והקשר דלימוד הנ"ל לפסוק זה הוא, שהגם שבני ישראל קיימו מצוות במשך הארבעים שנה, מכל מקום הכניסה לארץ נקראת על שם גומרה, ואם כן הכניסה תלויה בקיום המצוות של אלו שעומדים להיכנס.

ורש"י ממשיך ומבאר בארוכה בנוגע למשה והעלאת עצמות יוסף, כדי לבאר שאף שזה שמשה לא היה יכול לגמור את המצוה לא היה בשליטתו, ואילו בני ישראל שגמרו את המצוה יכלו להתחיל במצוה אך לא עזרו למשה, מכל מקום נקראת על שמם. ועל דרך זה בנוגע לדור שנכנסו לארץ, שאף שהיו כאלו שלא רצו להיכנס לארץ ישראל, ורק שהיו למטה מבני עשרים ולכן לא היה הגזירה עליהם, והיו כמה וכמה שרצו להיכנס אך היו בכלל הגזירה כי היו בגיל דעשרים עד שישים, מכל מקום אין נוגע הסיבה, והמצוה נקראת על שם גומרה.

יינה של תורה: בני ישראל בדור זה דעקבתא דמשיחא שיביאו את הגאולה, הנה אף שרק גומרים את העבודה דכל הדורות, מכל מקום המצוה נקראת על שם הגומרה.

ועוד נקודה, שאלו שהתחילו בהעבודה דהפצת המעיינות, אינם יכולים להתעסק בענינים אחרים, אלא "אם התחלת במצוה גמור אותה".